

Saksnr.: 2019/349
Løpenr.: 2367/2019
Klassering:
Saksbehandler: Rune Winum

Møtebok – Saksframlegg

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaknr.
--------------	----------	---------------

Fordeling av spillemidler til idrett og fysisk aktivitet, kulturbygg og statlige midler til friluftsliv i Viken fylkeskommune 2020

Utrykte vedlegg:

*

Forslag til vedtak/innstilling

- Inntil Viken fylkesting vedtar en felles praksis for forvaltning av spillemiddelordningen til anlegg for idrett og fysisk aktivitet, skal økonomiske bindinger gjennom tidligere deltilsagn til anlegg, samt de gamle fylkenes vedtatte handlingsprogram og prioriteringspraksis følges innen tidligere fylkesgrenser. For å tilstrebe en forutsigbar finansiering av anlegg, skal de tidligere fylkenes estimerte ventetid på tildeling av midler vektlegges. Dette som en overgangsordning inntil ny felles praksis er vedtatt for Viken.*
- For Jevnaker og Lunner kommune gjelder inntil videre følgende prioriteringskriterier:*
 - Føringer fra Kulturdepartementet gjennom «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet» er overordnet fylkeskommunens prioriteringskriterier.*
 - Gjentatte søknader som tidligere har fått deltilsagn skal gis nytt deltilsagn eller sluttilsagn*
 - Anlegg for egenorganisert aktivitet prioriteres ved at*
 - Nærmiljøanlegg skal ha tildeling av midler senest i andre søknadsår og kommuner som har søknader om nærmiljøanlegg skal som minimum gis tilskudd til et av disse hvert år*
 - Friluftslivsanlegg skal ha tildeling av midler senest i andre søknadsår og kommuner som har søknader om friluftslivsanlegg skal som minimum gis tilskudd til et av disse hvert år*
 - Kommunens prioritering skal i all hovedsak følges.*
- Rømskog, Røyken og Hurum kommuner, som slår seg sammen med tidligere Akershus-kommuner, følger føringer i Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus. Svelvik og Nedre Eiker kommune, som slås sammen med Drammen kommune, følger føringer i Strategi for idrett og friluftsliv i Buskerud.*

4. *Det igangsettes en medvirkningsprosess med kommuner og frivillige organisasjoner høsten 2019 med hensikt å utarbeide en omforent praksis og prioriteringskriterier for bruk av spillemidler i Viken fylkeskommune*
5. *I påvente av ny forskrift om kunstgressbaner og tilbakemelding fra Kulturdepartementet om bruk av spillemidler til kunstgressbaner på nasjonalt nivå, videreføres de tidligere fylkenes politikk for bruk av spillemidler til kunstgressbaner. Politikken er gjeldende innenfor det tidligere fylkesgrensene.*

24.05.19dato

Harald Horne
hovedprosjektleder for Viken fylkeskommune

Bakgrunn for saken

Fra og med 2020 skal Viken fylkeskommune fordele spillemidler til idrett og fysisk aktivitet, kulturbygg samt ulike statlige ordninger innen friluftsliv. Totalt vil dette trolig dreie seg om 350 -400 mill. kr i 2020. Spillemidlene fordeles på vegne av Kulturdepartementet og friluftlivsmidlene på vegne Miljødirektoratet. For å skape forutsigbarhet i den kommende saksbehandlingen er det behov klargjøre hvilke kriterier og retningslinjer som skal ligge til grunn for neste års fordeling. Kriteriene og retningslinjene er generelt svært like mellom de tidligere fylkene med unntak av spillemidler til kunstgressbaner som er gitt et fokus i saken.

Fakta

Fylkeskommunene er fra kulturdepartementet delegert oppgaven å saksbehandle og fordele spillemidler til bygging av anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Den statlige støtteordning er basert på Norsk Tippings overskudd for delfinansiering av anleggsutbygging. Hvilke anlegg og tilrettelegging som kvalifiserer til støtte fra spillemidlene er fastsatt av Kulturdepartementet gjennom «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet» (les mer på www.anleggsregisteret.no). Anleggsbyggingen skal reflektere behovene til de prioriterte målgruppene for den statlige idrettspolitikken: Barn, ungdom, personer med nedsatt funksjonsevne og inaktive.

Anlegg for idrett og fysisk aktivitet bygges hovedsakelig av kommuner og frivillige organisasjoner (fortrinnsvis organisasjoner underlagt Norges idrettsforbund). Innen 15. januar hvert år samordner hver enkelt kommune samtlige søknader (både egne og fra lag og foreninger), foretar en prioritering gjennom politisk behandling og oversender søknader til fylkeskommunene. Søknadene behandles administrativt hos fylkeskommunen i perioden 15. januar – 15. mars, og settes til «i orden» eller «ikke i orden» etter føringene gitt av kulturdepartementet. Det er kun søknader som er satt til «i orden» som kan tildeles midler. Forslag om tildeling av spillemidler utarbeides etter den enkelte fylkeskommunes politisk vedtatte prioriteringskriterier. Den endelige tildelingen skjer ved politisk behandling.

Spillemidlene tildeles fylkeskommunene basert på en fordelingsnøkkel hvor søknadssum teller 50 % og anleggsdekning og befolkningstetthet hver teller 25 %. Akershus, Buskerud og Østfold fikk i 2018 samlet ca. 285 mill. kr i spillemidler til fordeling. Totalt ble det fra de tre Viken-fylkene søkt om 931 millioner kr. For Akershus har de siste årenes tildeling medført at anlegg som søker om spillemidler i gjennomsnitt har en ventetid på 2,4 år fra første gangs søknad til anlegget tildeles midler. For søkere i Østfold ligger ventetida på 1,1 år, og Buskerud 2,8 år.

Fylkenes tildelte rammer fordeles videre til idrettsanlegg i kommunene etter regionale kriterier. I Akershus og Østfold er disse nedfelt i de gjeldende regionale planer for fagfeltet. Buskerud har ikke vedtatte prioriteringskriterier, men arbeidet med idrett og friluftsliv er nedfelt i «*Strategi for idrett og friluftsliv i Buskerud*» som ble vedtatt i 2014. . . Praksis for saksbehandling og prioritering av søknader og prioritering av midler er i all hovedsak lik i de tre fylkene.

Fra og med tildelingsåret 2020 vil Viken fylkeskommune tildeles en samlet sum i spillemidler basert på samme fordelingsnøkkel som tidligere, men nå basert på Viken-tall. Arbeidet med veiledning og behandling av søknader som skal leveres til Viken starter allerede våren 2019. Det er derfor behov for å innarbeide mest mulig felles praksis, prioritering og arbeidsmetoder for forvaltning av spillemiddelordningen.

Spillemidler til kunstgressbaner

Det er en noe ulik tilnærming til spillemidler til kunstgressbaner. Østfold fylkeskommune gjorde i fylkestingssak 45/2018 følgende vedtak: «*Østfold fylkeskommune setter seg som hovedmål å redusere bruken av granulattypene SBR (gummi) og EPDM ned til et absolutt minimum. Disse granulattypene fases ut, og søknader hvor det legges opp til bruk av SBR og EPDM imøtekommes som hovedregel ikke fra og med 2019.*»

I Akershus har bruk av spillemidler til slike anlegg vært diskutert i flere politiske saker, men det er ikke vedtattbegrensninger. Det ble imidlertid i fylkestingssak 76/18 vedtatt at «*Akershus fylkeskommune vil fremme forslag om endring i Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet - 2018 (V-0732B). Formålet er å endre bestemmelsen om tilskudd til kunstgressbaner slik at det ikke gis spillemidler til kunstgressbaner med innfyll av SBR, EPDM og andre typer gummigranulat. Endringene foreslås gjort gjeldende fra og med tildelingsåret 2020*»

Østfoldrådet gjorde tilnærmet samme vedtak i sak 21/2018: «*Ved kommende års revidering av «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet» sender Østfold fylkeskommune innspill til Kulturdepartementet med forslag til endringer når det gjelder krav til etablering, rehabilitering, drift og vedlikehold av kunstgress.*»

Både Østfold og Akershus fylkeskommuner har sendt brev om dette til departementet. I Buskerud har dette temaet ikke vært diskutert politisk.

Miljødirektoratet er i ferd med å utarbeide en forskrift som vil medføre nye krav til kunstgressbaner for å hindre at mikroplast spres gjennom utslipp av gummigranulat.

Forskriften var ventet å gjelde fra og med 1.1.2019, men arbeidet er blitt forsinket. Sannsynligvis vil dokumentet sendes ut på høring medio 2019, og vil kunne gjøres gjeldende fra og med 1.1.2020. Dette vil trolig innebære at alle kunstgressbaner med gummigranulat vil måtte anlegge fysiske barrierer rundt banen, sikre forsvarlig håndtering av drens- og overvann og legge til rette for snødeponier på de baner som brøytes.

Parallelt med dette arbeider NTNU – Senter for idrettsanlegg og teknologi sammen med Akershus, Østfold og Trøndelag fylkeskommuner og Norges fotballforbund med et prosjekt om fremtidens kunstgressbaner, «KG – 2021». Prosjektet har som hensikt å bidra til at det utvikles gode baner uten gummigranulat, som derfor ikke vil berøres av forskriften, og samtidig se på gode løsninger for å ivareta kravene som settes gjennom forskriften for baner med gummigranulat.

Det vil så raskt som mulig være behov for en felles og omforent praksis for Viken fylkeskommune om bruk av spillemidler til kunstgressbaner.

Statlige midler til friluftsliv:

På vegne av Miljødirektoratet deler fylkeskommunene også ut statlige midler til friluftsliv. Pr dags dato er det midler til statlig sikring av friluftslivsområder, midler til tilrettelegging i statlige sikrede områder og midler til aktivitetsrettede friluftslivstiltak. Her vil man utlyse samme ordning og kriterier til alle 51 kommuner. Saksbehandlingen vil her gjøres uavhengig av tidligere fylkesgrenser med en felles tildeling.

Spillemidler til kulturbygg:

Årlig tildeler også fylkeskommunene på vegne av kulturdepartementet spillemidler til kulturbygg som fordeles til små og store kulturbygg og andre formidlingsarenaer. I denne ordningen har det vært store avvik mellom behov og tildelte midler. Til informasjon var gapet mellom tildeling og behov i Akershus på 13,5 mill. kr og 10 mill. kr i Østfold etter tildelingen i 2019. Omfanget av denne ordningen vil trolig være rundt 12 mill. kr til fordeling i 2020 for Viken samlet. Her vil de som fikk deltilsagn samt ikke fikk innvilget midler prioriteres i 2020. For denne ordningen vil det være relativt lett å finne en god og skjønnsmessige fordeling da tildelte sum har vært stabil i de ulike fylkene senere årene. Det vil være viktig å følge opp at Viken blir kompensert sin forholdsmessige andel knyttet til nye kommuner fra tidligere Oppland og Vestfold fylkeskommuner.

Vurdering

Kommuner og frivillige organisasjoner som søker om spillemidler har behov for forutsigbarhet om når de kan forvente tilskudd. Det er derfor behov for en avklaring omkring praksis for nye Viken fylkeskommune før den årlige søknadsfristen for oversending av søknader til fylkeskommunen 15. januar 2020.

Store og kostnadskrevende anlegg (svømmehaller, idrettshaller osv.) som enkeltvis mottar høye summer i spillemidler kan få sin tildeling delt opp over inntil tre år. De tre fylkene har med seg en anslått sum på ca. 200 mill. kr i spillemidler til store anlegg som skal ha andre eller tredje gangs tildeling i 2020. Dette er midler som i henhold til bestemmelsene må tildeles de

kommende årene. Fylkene har også et stort etterslep i søknader om anlegg som har en forventet tildeling ut fra fylkenes tidligere praksis og vedtatte handlingsprogram.

Kulturdepartementet har varslet at fylkeskommunene fra og med tildelingsåret 2020 vil få et større regionalt ansvar for spillemiddelordningen, blant annet ved at deler av saksbehandlingen overføres fra kulturdepartement til fylkeskommune. Overordnede bestemmelser vil i stor grad styre hvordan de ulike fylkene løser oppgavene, men samtidig vil fylkenes handlingsrom for bli større.

Tildeling av spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet er et viktig fundament for finansiering av anleggsutbyggingen i Norge. Det er derfor et stort engasjement omkring bruken av midlene, både fra fylkeskommune, kommuner og frivilligheten. Det er ønskelig å ivareta dette engasjementet og sikre at involverte søkere får mulighet for å bidra til at forvaltningen og disponeringen av ordningen ivaretar ulike interesser. Hovedprosjektleder anbefaler at kommuner og frivillige organisasjoner inviteres til en medvirkningsprosess om bruk av spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet i Viken fylkeskommune. Felles prinsipper for forvaltning av spillemiddelordningen i Viken vil vedtas i Viken fylkesting. Endelig tidspunkt for dette og gjennomføring av prosessen må avklares gjennom planstrategi for Viken.

Rom for skjønnsutøvelse for å motvirke urimelige utslag

Fordi Akershus, Østfold og Buskerud har ulik befolkningssammensetning, anleggsdekning og søknadssum, har fylkenes årlige tildelte ramme vært relativt ulik. Østfold har de senere årene hatt en tildelingsprosent på ca. 45 % (tildelte midler sett opp mot søknadssum), mens Akershus og Buskerud har ligget på ca. 27 %. I 2020 vil Viken fylkeskommune få én samlet sum i spillemidler som skal fordeles videre idrettsanlegg i kommunene. Denne vil være basert på Vikens anleggsdekning, befolkning og søknadssum.

Frem til nye kriterier er vedtatt anbefaler hovedprosjektleder at forslaget til tildeling hovedsakelig vurderes ut fra kommunenes godkjente søknadssummer, og ikke ut fra tidligere fylkestilhørighet. I tillegg vil ulike faktorer som gjentatte søknader, søknader om friluftslivsanlegg og andre forhold spille inn, slik at en helt lik prosentvis tildeling til alle kommuner ikke vil være mulig. De tre fylkenes handlingsprogram og satsninger vil også være avgjørende. Tildelingsprosenten til Viken samlet sett vil med all sannsynlighet være lavere enn den Østfold har hatt de siste årene. En konsekvens av en tildeling kun basert på kommunenes søknadssum kan være at enkelte av Østfold-kommunene får noe lengere gjennomsnittlig ventetid på spillemidlene enn de har hatt de senere årene. Dette kan gi enkelte søkere fra tidligere Østfold finansielle utfordringer, da de trolig har basert sin finansiering på en kortere ventetid. Dette må det tas hensyn til de første tildelingsårene for Viken. Det foreslås derfor at fylkesadministrasjonen gis mandat til å utarbeide tildelingsforslag som ivaretar de ulike forholdene på en best mulig måte.

Et alternativ til en tildeling hovedsakelig basert på søknadssum kunne ha vært en tredeling av Vikens samlede sum spillemidler, til tidligere Akershus, Buskerud og Østfold. Dette kan gi uheldige utslag og presedens, særlig over for de nye kommunene som skal inn i Viken fra Oppland og Vestfold fylkeskommuner. I tillegg skal flere kommuner slås sammen i på tvers av

tidligere fylkesgrense. Alt i alt innebærer dette at tidligere års kommunetildelinger ene og alene ikke kan legges til grunn fra og med 2020. En ren videreføring av «gammel praksis» er det dermed ikke å anbefale. I tillegg bør man opptre som én fylkeskommune overfor alle 51 kommuner i Viken.

Endelig vedtak for tildeling gjøres av nytt fylkesråd ev. fylkesting.

Bruk av spillemidler til kunstgressbaner i Viken fylkeskommune

Det er fortsatt noe usikkerhet om hvilke krav de kommende forskriftene vil sette til kunstgressbaner for å hindre spredning av gummigranulat. Sannsynligvis vil det medføre relativt kostnadskrevenne men forhåpentligvis også effektive tiltak. Det er videre noe usikkerhet i om Kulturdepartementet vil imøtekomme Akershus og Østfold fylkeskommuners oppfordringer om å legge begrensninger på bruk av spillemidler til kunstgress med gummigranulat.

Hovedprosjektleder mener at disse vedtakene, spesielt Østfolds vedtak om at det som en hovedregel ikke skal gis prioritet til spillemidler med gummigranulat, er et effektivt bidrag til at det utvikles gode anlegg uten gummigranulat. Den samme effekten har øvrige politiske vedtak og diskusjoner i andre fylker og kommuner, som peker i en retning av at stadig flere ønsker kunstgressbaner uten gummigranulat.

Hovedprosjektleder anbefaler at eksisterende praksis for bruk av spillemidler til kunstgressbaner videreføres til kunnskapsnivået er økt og eventuelle konsekvenser av ulike vedtak for Viken er utredet.

Nytt fylkesting forelegges en sak i 2020 med status og foreløpige resultater av arbeidet med «KG 2021», vedtatt forskrift og tilbakemelding fra kulturdepartementet om bruk av spillemidler til kunstgressbaner.

Hovedprosjektleder mener at neste års tildeling av spillemidler og statlige midler må fremstå som ryddig, enhetlig og forutsigbar. Dette innebærer at Viken må fremstå som en fylkeskommune med 51 likeverdige kommuner. Tildelingene må også oppleves rettfærdig for både nye og gamle kommuner, noe som vil forandre fleksibilitet og praktisering av overgangsordninger. Dette må utøves ved å kombinere videreføring av tidligere praksis, samt utøvelse av skjønn der videreføring ikke lar seg gjøre på en god måte. Denne anbefalingen er i tråd med fellesnemndas vedtak i sak 18/13 om å videreføre virkemidler som er knyttet til fylkesvise strategier og fagplaner inntil de erstattes av nye planer og prioriteringer.